

особливість «*Навії*» Ярослава Ткачівського в розкритті долі кількох поколінь однієї родини. Починається історія перед Першою світовою війною, а закінчується мало що не в наші дні.

Зосереджений автор не так на тлі історико-соціальному, як на етнографічно-побутовому.

Наскрізна тема – розплата людини за скоєний гріх.

Здивувала мова роману «*Навія*» – соковитий галицький діалект, особливо вдало відтворений у мові головних героїв. Окремі історичні періоди в романі подаються схематично, аби не порушувати загальну етичну сюжетну канву.

Що стосується іншого роману «*Монахиня*», то ця тема до певної міри є відкривачою в Ярослава Ткачівського. Так, ми можемо згадати і «*Черницю*» Дені Дідро з XVIII-го століття і «*Голгофа*» Леся Гоміна з XX-го. Але це тільки зовнішня подібність. В основі роману, події якого починаються наприкінці 70-х років XX-го століття, любовний конфлікт, який приводить героїв цієї драми до взаємопротилежних життєвих рішень.

Можливо, авторів в якихось моментах забракло психологізації любовного конфлікту, але, швидше, в Ярослава Ткачівського була інша мета – відтворити складність людських стосунків, які приводять до драматичної розв'язки. Бо рішення головної героїні після років життєвих розчарувань, пов'язаних з очікуванням простого жіночого щастя, прийняти постриг, треба приймати тільки в контексті людської драми, а не знаходження людського виходу із замкнутої колії.

Окремі характери, ситуації, події виписані вмілою рукою прозаїка. Загальний ліризм двох історій – не забуваймо, що Ярослав Ткачівський є талановитим поетом-ліриком, творцем цілого ряду ліричних пісень, одна з яких – «*Волошки*» – стала народною піснею, – надає цим історіям характерної народної сентиментальності.

Можна взагалі сказати, що романи Ярослава Ткачівського «*Навія*» і «*Монахиня*» випливають з традиції народного прозописання, повертаючи читача до християнських цінностей. У цьому є їхня беззаперечна естетична вартість і запорака читацької уваги.

ПРО ВОЛОДИМИРА ГЛОВАЦЬКОГО І ЙОГО ІСТОРИЧНИЙ РОМАН «АННА-ЄФРОСИНІЯ – ВЕЛИКА КНЯГИНЯ РОМАНОВА»

Інколи дивуюся, що у нас ще з'являються такі люди як Володимир Гловацький. Чимось нагадує дуба, довго приймається, непомітно виростає, і раптом стоїш зачудований.

Хлібороб, художник-різьбяр, письменник, поет-пісняр. У кожній із іпостасей Володимир Гловацький є справжнім. Так, десь у формі поміт-

ним є брак професійної школи, але оця його хода, оце хліборобське уміння бачити суть і сутність, – виїмкове.

Володимир Гловацький вже є автором чотирьох прозових видань: автобіографічної розповіді *«Нехай святиться Ім'я Твоє»* (Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2012), історичного нарису *«Клич кривняків»* (Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2012); історико-краєзнавчих есеїв *«Під знаменням білої блискавки»* (Галич, 2014); книжки оповідань і бувальщин *«Вар'ятське коло»* (Івано-Франківськ: ЯРИНА, 2017). Також Володимир Гловацький є автором одного пісенного збірника *«Ясеневий край»* (Івано-Франківськ, 2017), і знаю, що готується новий пісенний збірник.

Читаючи його книжку історико-краєзнавчих есеїв *«Під знаменням білої блискавки»*, я висловив авторові міркування, а чому б йому не взятися за повноцінний історичний роман. Тим більше, що і тема знайшлася – доля дружини галицько-волинського князя Романа Мстиславовича Анни, матері князів Данила Галицького та Василька.

Яким було моє здивування, коли Володимир Гловацький минулого року мені сказав, аби я був готовий читати його роман.

Я не буду вдаватися в історичні перипетії, вони розкриті Гловацьким зі всією історичною достовірністю. Єдине, що біографічних фактів, так чи інакше пов'язаних з княгинею Анною, майже нема. І це дивно, бо завдячуючи Анні, ми мали двох сильніших і мудрих князів – Данила і Василька. Зрештою, дякуючи цій жінці, ми мали свого короля.

Словом, питань до джерел, чому їх так мало, не поставиш. Треба виходити з того, що можна знайти і що привідкриває бодай щось з невідомого або маловідомого про долю княгині Анни.

Маємо поки що першу частину, в якій розповідається про долю Анни від народження до підступного вбивства її чоловіка Романа Мстиславовича у 1205 році. Молода вдова залишилася з двома неповнолітніми синами, Данилові було чотири роки, Василькові – три. Як цій жінці вдалося зберегти дітей і виховати князів-державників, – літописи мовчать.

Імпонує авторське вміння увійти в історичний контекст. Боротьба за владу у Візантійській імперії розкрита у всій повноті історичних фактів (стосунки братів-імператорів Ісаака II Ангела і Олексія III). Вдало проведена лінія годувальниці Анни Інгрід, доньки варязького конунга. Художньо окреслена воєнно-політична картина дій Романа Мстиславовича.

Доповнюють авторську розповідь покажчик історичних діячів та словник архаїчної та історичної лексики. Читачеві треба буде звикнути до історико-архаїчної лексичної стилізації, бо моментами її видається загусто.

Але говоримо сьогодні про авторську пробу історичного виповідання, яка, на мою думку, є цікавою і талановитою. Зрештою, акцентування на долі княгині Анни ще раз підкреслює, що в нашій історії бага-

то невідкритого і незнаного, і добре, що письменники повертаються обличчям до історичної тематики, відкриваючи нові імена і нові сторінки.

ОТ ТОБІ Й МИКОЛА ВАСИЛЬЧУК...

Чи я ідеалізую? Чи так мені хочеться бачити? Але ось це ювілейне вибране Миколи Васильчука під дещо іронічною назвою *«От собі книжка... Записки словникаря»* сприймається мною як Взірцеві Нотатки Білокнижника.

Завжди любив читати літературно-краєзнавчу пошукову книжку. Таких було не так багато, але було. Найпершим, кого згадую (я про книжки) – Іраклія Андронікова. Його пошукові записи про Лермонтова для мене були навіть не книжками, а такими усними детективними пригодами, в яких я, яко читач, беру безпосередню участь.

Українське краєзнавство в такому контексті олюдної літератури має свої здобутки, але в них відчутна тяглість культурної традиції та історико-краєзнавчої пам'яті. Іван Білінкевич з Коломиї, Володимир Полек з Івано-Франківська, Петро Ротач з Полтави, Григорій Зленко з Одеси, Леонід Куценко з Кіровограда/Кропивницького, Григорій Гусейнов з Кривого Рогу, ще два-три імені, і напевне, усе. Але мені завжди хотілося мати краєзнавчу книжку, яка би в якомусь стратегічному задумі і втіленні перевершувала художню. У кожного з названих мною краєзнавців і шукачів літературних скарбів, сих *новітніх Бонавентур*, такі книжки майже були. Кажу майже, бо знали цих авторів, за винятком Гусейнова (редактор *«Жур'єру Кривбасу»* і автор літературно-краєзнавчої епопеї *«Господні зерна»*, відзначеної Шевченківською премією 2005 року), тільки спеціалісти. А коло спеціалістів, особливо у наш *“болонсько-споживацький”* час, – *“дистанційні”* одиниці.

Микола Васильчук є автором декількох захопливих літературно-краєзнавчих нарисів, есеїв, розповідей. Назву його книжки *«Силуети»* (2006), *«Сліди на бруківці»* (2012), *«Профілі»* (2012), *«Scripta manent (написане зостається)»* (2013). Звичайно, що бібліографія книжок Васильчука є більшою, десь більше трьох десятків. Називати усі публікації Миколи – невдячна справа, бо їх, цих публікацій, щось більше півтора тисячі. Окрім всього, Микола ще написав докторську дисертацію про літературний феномен Гуцульщини, яка теж невдовзі вийде окремим монографічним виданням.

Коло літературно-краєзнавчих досліджень Миколи Васильчука пов'язане із Коломиєю і Коломийщиною. Не думаю, що це завуження пошукових рами. Бо Коломия – виїмкове місто на культурній мапі України. І ті українські літературно-видавничі традиції, які нараховують більше півтора ста літ, такі щось значать і в історії міста, в історії краю і цілої України.